ВЛАСТ

– Ех, чудна мома си, Ирино! – мислеше си Павел.

Гледаше я от дюкяна как минава по улицата, изправена като топола и напета, заобиколена от дружките си. Остави настрана цървула, който шиеше. Ръцете му се разтрепериха, а кръвта му кипна, докато наблюдаваше прекрасната девойка, която вървеше по улицата Бе красива като видение, нежна и ранима като пролетно кокиче. Сините й очи бляскаха като планински езера в ясен пролетен ден. Вятърът милваше един рус кичур коса, измъкнал се изпод забрадката й. Тя се спря точно пред дюкяна му, прибра го, като току поглеждаше към прозореца на Павел. Сините й очи срещнаха неговия кафяв взор, заключиха го в своя плен. В сърцето на момъка изригнаха хиляди обещания, които Ирина му нашепваше вечер, когато се измъкваше от къщи, за да се видят там, до малката рекичка. Седяха дълго един до друг, преплели пръсти, сключили съюза на две любещи сърца. Павел се размърда нервно на стола от спомена за горещото докосване на прозрачната й, порцеланова кожа по неговата мургава ръка. От устните му се отрони въздишка. Баща му, който седеше в другия край на дюкяна, го погледна косо изпод вежди. Смъмри го:

– Гледай си работата, Павеле! Ирина не е за тебе! Разбрах, че е обещана на Сюлейман Ага. Он я люби и ке я вземе за жена.

Болка прониза сърцето на момъка. Той погледна баща си с крайчето на окото и измърмори тихичко:

– Тая работа нема да я биде. Да знаеш! Она е моя!

Тревога се прокрадна в мъдрите бащини очи, пропълзя по бузите му, тръгна по гърлото, където заседна като суха буца и се настани в сърцето на стареца. Той гледаше сина си със страх и не можеше да реши какво да каже. Накрая заговори с тих, увещаващ глас.

– Немой, сине. Знаеш, срещу турците не мож се бори. Он има власт, ке ни почерни. Ние имаме само тебе, Павеле. Един си ни! Що ке прайме без тебе? Забрави за Ирина. Она веке е негова и търчинът нема да я прежали. Душата си давал за нея.

Искрите на ревността се запалиха в погледа на момъка. Стисна плътните си устни, а високото му, силно тяло се изпъна на дървения стол. Той прокара пръсти през гъстата си кестенява коса. Тропна с юмрук по ореховия тезгях. Цървулът, който шиеше преди секунди подскочи под тежестта на гнева му.

– Тая нема да я биде. Да знаеш! Ке видиш! Я ке му покажа!

Бащата не каза нищо повече, а само въздъхна тежко. Сви се на стола си под товара на чутото и забоде поглед в масата. Павел взе цървула и продължи да го шие бавно с вещина. А в погледа му имаше решимост. Искрата на любовта бе запалила огън в силното му, младо и непокорно сърце.

В това време Ирина и дружките й вървяха надолу към мегдана. Росица я сръчка тихичко и се ухили. Погледна я с кафявите си очи, които хвърлиха искри. Любопитството загриза същето й и тя продума:

– Ей, Ирино. Ти да не би да любиш Павел? Как само се гледате!

– Тихо ма, Росицо! – Ирина се изчерви и сведе поглед надолу към калдъръма.

– Чух, че са те обещали на Сюлейман Ага! Много те любел! Верно ли е това?

Синият поглед на Ирина помътня и посърна. Тялото й се изопна като струна, а на устата й се прокрадна зловеща усмивка. Ръцете й затрепериха и тя отвърна с леден глас.

– Верно е, Росицо! Ма я любим Павел – обърна се и хвана двете ръце на приятелката й. Докосването й бе ледено. – Росицо, нема да се дам на турчино да знаеш. Не го сакам, ако нашите рекат да ме дадат...

Ирина замълча, а от сините й очи капна сълза, която се стече по нежнобялата кожа на бузата й и остави мокра следа. Не довърши започнатото, думите й заседнаха в гърлото, горчиви, неизречени. Беше дала обещание на Павел и никога нямаше да го погази. После избърса очи с опакото на ръката.

– Я нема да се дам, да знаеш!

Росица я изгледа стреснато, после снижи глас, като се огледа страхливо наоколо.

– Не думай глупости. Ако турчин те сака, ке те земе. Ти не можеш да направиш нищо, нито вашите, нито Павел!

Лицето на Ирина се набразди от омраза. Кръвта във вените й се вледени.

– Нема да ме има! Яз любим само Павел. Само негова съм, ясно ли е!

Росица я изгледа невярващо. По кръглото й, топчесто лице пробяга сянката на съмнението. После бавно се разсея, както вятърът разсейва мъглата горе над планинските езера зимата. Когато заговори, гласът й потрепери едва едва.

– Какво си намислила, Ирино?

Ирина я изгледа с леденостуден поглед. Проговори с глас, нетърпящ възражение:

– Стига приказки, Росицо. Е го, слънцето захожда веке зад планината! Да се прибираме, че требва да помагам на мама с къщната работа!

Росица улови ръката на приятелката си, стисна я, примоли се.

– Немой да прайш глупости, Ирино. Чуеш ли ме?

Русата девойка не каза нищо. Приятелките се разделиха и всяка се прибра в къщата си. Тежката, дървена порта се отвори със скърцане и Ирина влезе вътре. Видя майка си, Трена да стои до бунара на двора. Тя тъкмо пускаше кофата да наточи вода. Извади тежката кофа и изля водата във ведрото. Не погледна дъщеря си, а само й промълви сконфузено:

– Здравей, Ирино. Ке ми помогнеш ли да вкараме вътре ведрото! Тия дни ръцете не ме слушат, чедо.

– Сполай ти, мамо!

Ирина взе ведрото и го внесе вътре в къщата. Влязоха по малък коридор в широко помещение. Цялата къща ухаеше на боб, а в печката се печеше питка, която изпускаше пара. Устата на момичето се напълни със слюнка. Трена приседна на миндера с въздишка, като наблюдаваше крадешком дъщеря си. Ирина взе метлата и започна чевръсто да мете пода на стаята, когато чу майка й да казва:

– Ела, седни тука до мене, чедо!

Русото момиче остави метлата и приседна до майка си, като впи питащи сини очи в нейните. Трена заговори:

– Чедо, ти си вече на осемнайсе години. Требе да се задомиш, да земеш некое момче! Убава си, способна си. Многу момци те сакат, нели знаеш?

Ирина гледаше майка си, а тревогата запълзя по тялото й като мравуняк, настани се на лицето й. Усещаше страхът в гласа на Трена, който се пропиваше в стените на къщата. Жената продължи:

– Сюлейман Ага много те сака. Ти знаеш, че не можеме да му откажеме, Ирино! Другиден ке дойде да те земе!

Горчиви сълзи закапаха от очите на момичето и падаха по сключените й в скута ръце. Ирина застана на колене пред майка си, улови ръцете й, поднесе ги към челото си и се примоли:

– Майче, не ме давай! Молим те, не ме давай! Не ми е на сърце Сюлейман Ага! Не го любим!

Трена се взря в плачещата си дъщеря. Сърцето й се раздра от болка. Тя прочисти гърлото си и каза:

– Не става, Ирино! Не може да му се откаже! Он ке дое и ке те земе другиден!

Момичето се изправи, вирна брадичка. Погледна майка си с очи пълни с гняв. В гърлото й застинаха думите:

– Нема да съм негова! Я съм или на Павел или ничия!

Вместо това само промълви:

– Добре, майко!

Взе метлата и премете одаята. После помогна на майка си с масата, все едно нищо не се беше случило. Вечерта, Ирина седеше в леглото си. Свещта на масата й догаряше, а тя се взираше в кръглата месечина, която бе забулила лицето си зад тъмен облак. Навън бе призрачно тихо, цялото село спеше по това време на нощта. Тогава в далечината чу познатото кукане на кукувица. Изправи се, наметна вълненото елече и бавно се промъкна, както правеше всяка вечер. Вече вън, Ирина се затича към близката рекичка. Спря се там, под сянката на дъба. Скоро чу до себе си тихи стъпки. Извърна се и видя Павел, който се взираше в нея. Като я видя, улови ръцете й, а в погледа му тя прочете тревога и страх. От очите й

отново бликнаха сълзи. Ирина ги избърса и го прегърна. Прошепна в ухото му:

– Павле, другиден ке дойде да ме земе Сюлейман Ага.

– Да избегаме, Ирино! – гласа на Павел бе решителен, а в очите му имаше дързост.

– Нема къде да идеме! – думите на момичето се прекършиха и увиснаха във въздуха.

– Що ке прайме? – попита Павел.

Ирина избърса сълзите си, погледна го в очите, погали бузата му. Устните й намериха неговите, сляха се в дълга, изгаряща целувка. Красавицата с мъка се отдели от любимия си. В гласа й се прокрадна ледена решимост.

– Сега се прибирай, Павеле! Утре ке измисла що ке прайм! Нема да бидем негова, да знаеш.

Павел обви ръце около кръста й, погали нежно гърба й и каза:

– Добре, Ирино! Утре пак тука ке те чекам!

– До утре! – отговори тя.

Момичето се загледа как той се отдалечаваше. Запомни всяка любима подробност от лицето му. Очите й го запечатаха и го скътаха там в сърцето й. Когато мракът го погълна и звукът от стъпките му заглъхна, тя тръгна с въздишка към високата канара, която се простираше над езерото от другата страна. Закатери се бързо по хълма. Къпините деряха до кръв нежната кожа на нозете й. Пълната луна осветяваше пътя й, когато тя бавно пълзеше нагоре. В очите й вече нямаше сълзи, а само студ и отчаяние. Вече горе, тя се взря с болка в тъмната бездна, погълнала селото и любимия мъж. Приближи се до ръба от другата страна на скалата. Потърси с очи леденото езеро отдолу, но там имаше само мрак. Отправи поглед за последно към луната над главата си и после тялото й полетя към леденото езеро. Чу се плисък и всичко затихна.

***

На другата сутрин, Павел седеше в дюкяна си загледан през прозореца. Слънцето галеше с лъчите си угриженото му лице. В дюкяна влетя Росица. Бе разчорлена, а от очите й капеха сълзи. Тя се обърна към Павел извика:

– Павле, Ирина я нема! Станало е нещо лошо, да знаеш!

Мъжът се сепна, студени тръпки залазиха по гърба му. Спомни си как Ирина го гледаше снощи. Сети се за погледа й, пълен с болка и нежност. Една отровна мисъл се загнезди в съзнанието му. Нещо тъмно и зло го стисна за гърлото и той извика от болката, която мигом прониза сърцето му. От устата му се откъсна един единствен вик:

– Ирино...

***

Минаха години, а Павел все още тъгуваше за своето момиче. Така и не пожела друга. Никога не се ожени. Не бяха намерили тялото на Ирина, но

всички знаеха, че се е самоубила. Бяха намерили разкъсани парчета плат от роклята й. Беше се хвърлила от високата канара долу. Тогава, един летен ден, при Павел дойде неговият приятел Илия

– Сполай ти, Павле! Как си? Що чиниш?

– Здравей, Илийка! Те, работа, нели знаеш!

– Ти знаеш ли що чух из село. Там до езерото, отвъд скалата има самодивско сборище, нали го знаеш?

– Знам го – промърмори Павел.

– Видели са руса самодива със сини очи да танцува. Всека нощ била там с дружките си.

Сърцето на Павел подскочи. Той си спомни за Ирина, за русите й коси, които той често милваше. В очите му се разгоря огънят от преди години. Той преглътна.

– Дали е верно? – в погледа му отново имаше надежда.

– Знам ли, може да е верно! – подхвърли Илия – Това твойта Ирида да е станала самодива!

– Сигурно! – рече с надежда Павел – Е, айде! Имам работа! Ке се видиме друг ден!

Цял ден, мъжът мисли за думите на приятеля си. Ако слухът бе верен, и това беше Ирина, той щеше да я намери. Душата му изгоря по нея.

Вечерта настъпи. Месечината показа лика си над селото, а Павел седеше в стаята и чакаше всички да заспят. Когато светът притихна, той се измъкна от къщата и се отправи към езерото. На лицето му имаше усмивка, а в очите гореше пламъчето на надеждата. Вървеше бързо, прикрит от сенките на нощта. Близо до езерото чу песни на жени. Той се заслуша в приближаващите гласове от поляната до езерото. Тогава ги видя, красивите момичета пееха и се въртяха в лудешки танц. Всички бяха червенокоси, освен една. Косата й бе руса, а очите й тъжни. Павел позна любимата, кръшна снага и ахна. Ирина се озърна, погледът й се спря на него. Тя се усмихна и се завтече към любимия мъж. Хвърли се в прегръдките му, а от устата й се разнесе звънък смях.

След тази вечер никой повече не видя Павел. Говореха, че се е погубил от мъка по изгубената му любов. Скоро хората забравиха двамата влюбени и животът си продължи по старому. Тогава един ден из селото се разнесе друга мълва. Говореха, че бяха видели висок мъж и руса самодива да бродят нощем в гората, край езерото. Всички отново си спомниха за Павел и Ирина, които бяха останали заедно и във вечността.